

**I FEEL
SLOVENIA**

**SLOVENŠKA
TURISTIČNA
ORGANIZACIJA**

www.slovenia.info

Univerza v Ljubljani

**EKONOMSKA
FAKULTETA**

RCEF

Inštitut za turizem

INDEKS TURISTIČNEGA ZAUPANJA 2009 - 1

Ekonomski rezultati in priložnosti slovenskega turizma

**Prof. dr. Tanja Mihalič
Asist. Kir Kuščer, univ. dipl. ekon.**

POSLOVNO ZAUPANJE V RAZVOJ TURIZMA ZA LETO 2009 SE JE PREVESILO V NEZAUPANJE, A SLOVENSKI INDEKS ŠE VEDNO NAD EVROPSKIM

Četrti krog izračunavanja slovenskega Indeksa turističnega zaupanja za poslovno leto 2009 kaže padec zaupanja. Ocena indeksa znaša 80. Napoved je prvič padla pod mejo 100, torej pod pričakovanja, ki jih lahko izrazimo z besedami "poslovanje kot normalno". Četudi na lestvici indeksa zaupanja za 20 odstotnih točk pod 100, je ocena še vedno bližje pričakovanjem normalnega poslovnega leta (100 pomeni, da se pričakuje enako poslovanje kot normalno) kot pa pričakovanjem za slabše poslovne rezultate (vrednost 50). V primerjavi z evropskimi turističnimi delavci in strokovnjaki so slovenski turistični delavci in strokovnjaki še vedno optimistični, saj Evropa pričakuje slabše rezultate kot navadno. Evropski indeks 65 je na lestvici bližje pričakovanjem "slabše poslovanje".

Čeprav se je preteklo leto 2008 pričelo s precejšnjo mero turističnega zaupanja in so bili za slovensko turistično gospodarstvo z vrednostjo indeksa 135 napovedani boljši poslovni rezultati, kot bi normalno pričakovali, se je leto 2008 izkazalo kot leto, v katerem so bili doseženi slabši rezultati, kot smo jih načrtovali. Indeks ocene poslovanja po zaključenem letu 2008 je 107, to je za 21 odstotkov nižje kot napoved oziroma pričakovanja na začetku leta 2008 (indeks 135). Slabše rezultate od načrtovanih je že potrdil tudi Statistični urad Republike Slovenije. Podatki kažejo, da se je število turistov v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 povečalo za 3 odstotke, število nočitev pa za 2 odstotka (SURS, 2009). Gledano v celoti, so v letu 2008 turistični posli še vedno rasli, niso pa bile dosežene načrtovane in pričakovane stopnje rasti. Načrtovali smo povečanje števila turistov za 6 in povečanje števila nočitev za 3 odstotke (MG, 2006, str. 20).

Za razliko od optimističnega pogleda na turistično poslovanje v začetku leta 2008 je situacija na začetku poslovnega leta 2009 precej drugačna.

Na lestvici indeksa zaupanja so pričakovanja za leto 2009 padla za 40 odstotkov v primerjavi s pričakovanji na začetku leta 2008. Če so lani turistični strokovnjaki verjeli v boljše poslovanje za leto 2008, za leto 2009 verjamejo, da bodo poslovni uspehi nekoliko slabši kot

bi normalno pričakovali. Glavni dejavnik je po mnenju panela turističnih strokovnjakov gospodarska recesija. Vendar so anketirani navedli tudi pomembne protidejavnike, in sicer uvajanje novih proizvodov, orientacijo na nove trge in segmente in deloma povečan interes za domačega gosta. V pozitivni smeri je in bo na rezultate slovenskega turizma vplival tudi razvoj infrastrukture, predvsem razvoj prometnih povezav z Italijo in infrastrukturne izboljšave v SZ Sloveniji. Če navedeni protidejavniki opravičujejo večji optimizem slovenskih turističnih strokovnjakov v primerjavi z evropskimi, ki so za skoraj 20 odstotkov poslovno bolj črnogledi in verjamejo, da bodo poslovni rezultati slabši, bomo videli v naslednjih krogih izračunavanja Indeksa turističnega zaupanja.

Rast v mednarodnih turističnih prihodih na svetovni ravni se je drastično upočasnila.

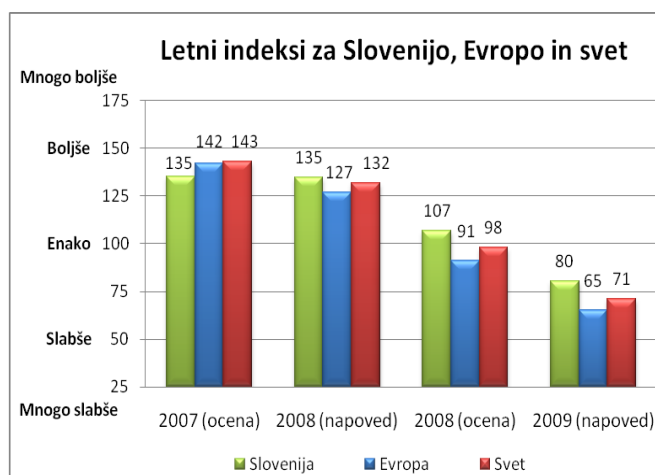
Razlog za upočasnjevanje rasti gre seveda iskati v neugodnih razmerah v svetovnem gospodarstvu, finančni krizi, kreditnemu krču in valutnih nihanjih. To je vplivalo na zmanjšano zaupanje tako podjetij kot tudi potrošnikov, ki posledično prispeva k poglobljanju trenutne svetovne recesije (UNWTO, 2009). Če se bo sedanja negotovost na trgih obdržala, lahko pričakujemo naslednje trende (UNWTO 2009):

- potovanja se bodo preusmerila v destinacije bližje domu (tudi domači turizem),
- bolj odporni segmenti bodo potovanja z namenom obiskovanja prijateljev in sorodnikov, segment rednih gostov, turistov s posebnimi interesi in neodvisnih popotnikov,
- padec turističnih izdatkov bo verjetno najbolj izrazil, sledil mu bo padec števila turističnih nočitev, najmanj pa bo izrazil padec v številu potovanj,
- destinacije, ki imajo ugodno razmerje cena/kakovost in ugodne menjalne tečaje, bodo imele prednost, saj cena postaja vedno bolj pomembna,
- rezervacije bodo kasnejše, saj negotovost potrošnike vodi v kasnejše sprejemanje odločitev, čakali bodo na posebne ponudbe in ponudbe v zadnjem trenutku,
- podjetja bodo zniževala stroške, da bi ohranila konkurenčni položaj,
- bolj kot kdaj koli bo pomembno tesno sodelovanje s poslovnimi partnerji v vrednostni verigi v turizmu.

V Evropi se pričakuje upad kongresnega in poslovnega turizma, saj so elektronske konference sprejemljivi substitut. Kljub temu se po koncu krize pričakuje hiter porast tovrstnega turizma. V nasprotju s tem pa se za počitniški turizem pričakuje poznejšo reakcijo, šele ob povečevanju brezposelnosti in padajočemu razpoložljivemu dohodku se bo močneje zmanjšal. Vendar pa si počitniški turizem ne bo opomogel tako hitro kot poslovni (UNWTO, 2009).

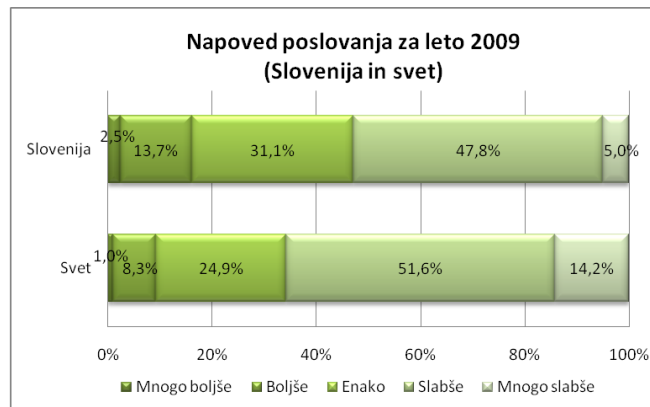
Primerjava letnih indeksov z Evropo in svetom kaže zamik negativnih vplivov na turistični sektor v Sloveniji.

Panel slovenskih turističnih strokovnjakov ocenjuje leto 2008 boljše, kot ga ocenjuje UNWTO-panel turističnih strokovnjakov. Negativni vplivi finančne krize torej Slovenije v letu 2008 (107) še niso zajeli v takem obsegu kot Evropa (91) in svet (98), oziroma se jim je slovenski turizem bolje ognil. Napoved za leto 2009 je prav tako višja s strani panela slovenskih turističnih strokovnjakov (80). Slovenski turistični sektor torej poslabšanja ekonomskih razmer še ni občutil do te mere, kot jih je svetovni in še posebej evropski turistični sektor, niti ne pričakuje poslabšanja turističnega poslovanja v letu 2009 v obsegu, kakršnega pričakujeta Evropa (65) in svet (71).

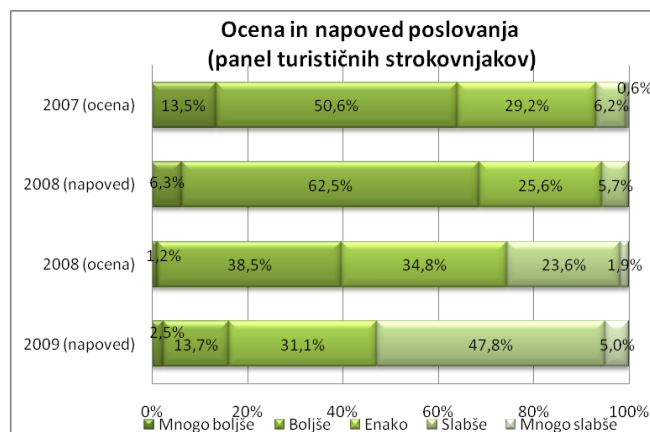
Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

V strukturi napovedi za leto 2009 je lepo razviden manjši pesimizem panela slovenskih turističnih strokovnjakov v primerjavi z UNWTO-panelom turističnih strokovnjakov, očiten je precej manjši delež ocen mnogo slabše (5 odstotkov, 14,2 odstotka) in večji delež ocen boljše (13,7 odstotka, 8,3 odstotka) in enako (31,1 odstotka, 24,9 odstotka).

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Kljub boljši oceni poslovanja v letu 2008 in višjim napovedim za leto 2009 v primerjavi z Evropo in svetom pa situacija še zdaleč ni najboljša. Da bo v letu 2008 poslovanje slabše, kar bi normalno pričakovali, je napovedalo le 5,7 odstotka panela slovenskih turističnih strokovnjakov, v kasnejši oceni leta 2008 v četrtem krogu anketiranja delež ocen slabše naraste na 23,6 odstotka. Drastično se glede na napoved zmanjša tudi delež ocen boljše (z 62,5 odstotka na 38,5 odstotka). Pri napovedi za leto 2009 se delež ocen slabše v primerjavi z oceno za leto 2008 podvoji (47,8 odstotka), delež ocen boljše (13,7 odstotka) pade na tretjino deleža, zastopanega v strukturi ocene leta 2008.

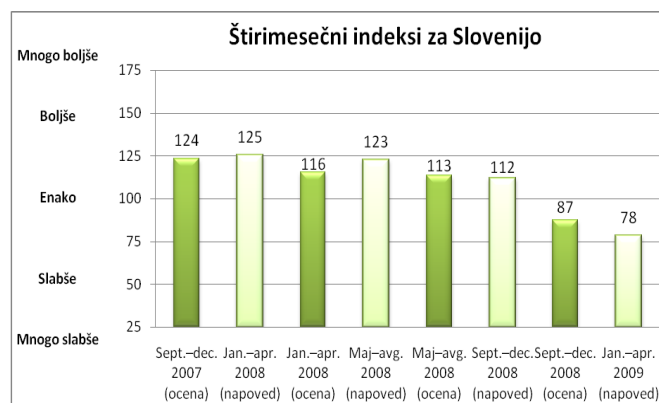

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Ocena obdobja september–december 2008 precej nižja od napovedi, za prve štiri mesece leta 2009 so pričakovanja še nižja.

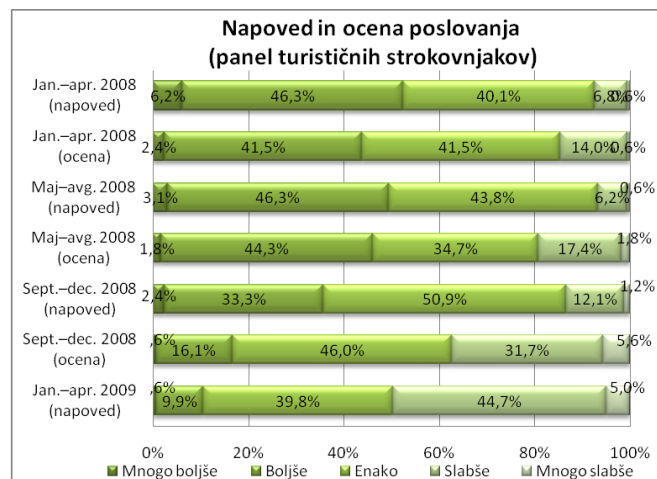
V tretjem krogu anketiranja so bila predvidevanja o turističnem poslovanju v štirimesečnem obdobju september–december 2008 s strani panela slovenskih turističnih strokovnjakov sicer nižja (112) kot napovedi predhodnih obdobj, vendar pa je šele ocena obdobja september–december 2008 (87) v četrtem krogu

anketiranja pokazala velik vpliv finančne krize na turistično poslovanje. V vseh krogih anketiranja predvidevanja presegajo kasnejšo oceno turističnega poslovanja istega obdobja v naslednjem krogu anketiranja, vendar pa so v četrtem krogu anketiranja odstopanja precej višja. Panel slovenskih turističnih strokovnjakov turistično poslovanje v prihodnjem štirimesečnem obdobju januar–april 2009, kljub že vidnim ugodnim snežnim razmeram, ocenjuje precej slabše (78), kot so bile napovedi prejšnjih krogov anketiranja.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

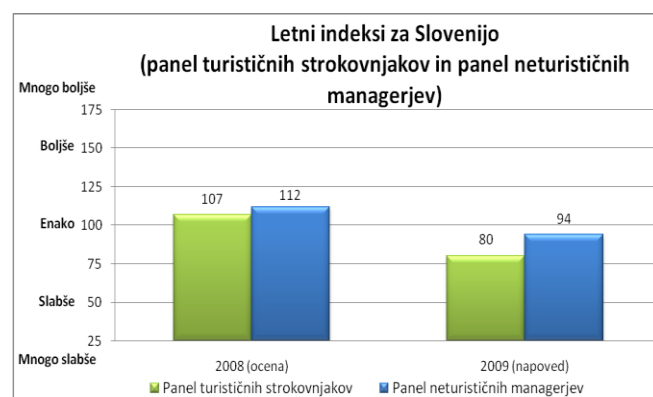
Struktura odgovorov v obdobju september–december 2008 kaže visok odmik v napovedi in oceni boljše, kot bi pričakovali za ta čas leta, saj se je število takšnih ocen glede na napoved razpolovilo (16,1 odstotka). Glede na napoved je precej večji delež ocen slabše (31,7 odstotka). Opazen je tudi porast deleža ocen mnogo slabše (5,6 odstotka). V napovedi za obdobje januar–april 2009 je razvidno nadaljnje povečevanje deleža ocen slabše na račun padanja deleža ocen boljše in enako, kot bi pričakovali za ta čas leta.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

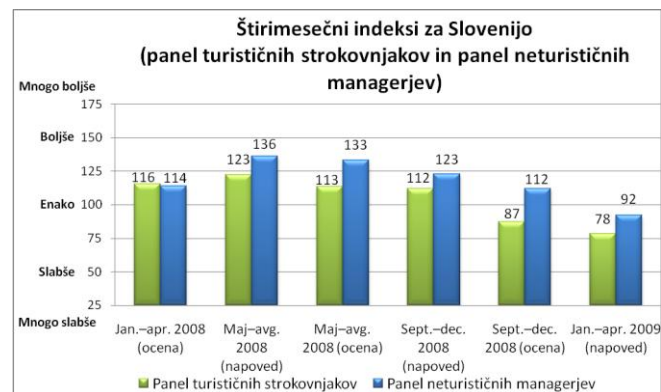
Primerjava ocen in napovedi panela turističnih strokovnjakov in panela neturističnih managerjev kaže, da je zadnji precej bolj optimističen pri oceni poslovanja v prejšnjem obdobju in napovedi poslovanja v prihodnjem obdobju, tako na letni kot tudi na štirimesečni ravni.

Oceni poslovanja v letu 2008 se s strani panela turističnih strokovnjakov (107) in panela neturističnih managerjev (112) sicer ne razlikujeta veliko, precej višja pa so odstopanja v napovedih za leto 2009, panel turističnih strokovnjakov je precej bolj pesimističen (80, 94).

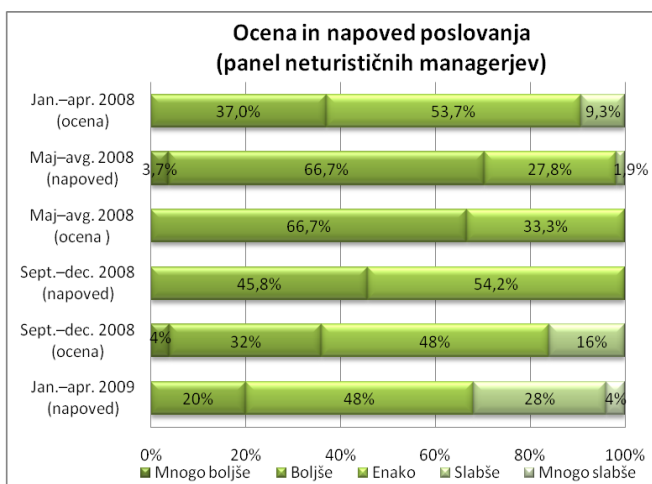
Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Pri oceni poslovanja v preteklem obdobju september–december 2008 je vidno precejšnje odstopanje med panelom slovenskih turističnih strokovnjakov (87) in panelom neturističnih managerjev (112). Prav tako so za prihajajoče obdobje januar–april 2009 pričakovanja s strani panela turističnih strokovnjakov precej nižja (78) kot s strani panela neturističnih managerjev (92). Na splošno je mogoče trditi, da je panel neturističnih managerjev pri ocenah in napovedih turističnega poslovanja precej bolj pozitiven kot panel turističnih strokovnjakov.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

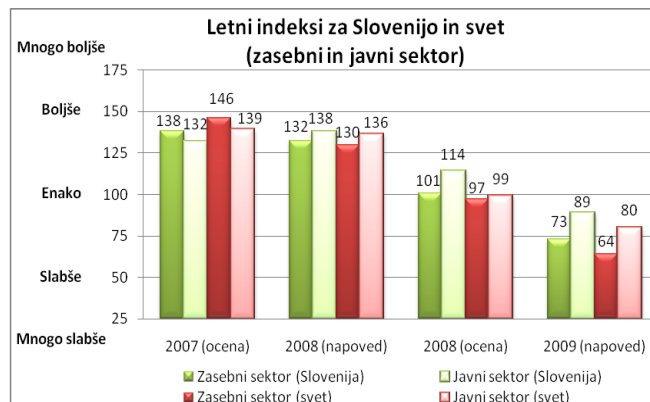
V primerjavi z napovedjo za obdobje september–december 2008 je pri ocenah tega obdobja v panelu neturističnih managerjev značilen visok padec ocene boljše (s 45,8 odstotka na 32 odstotkov). Pojavi se tudi ocena slabše (16 odstotkov), ki v napovedi ni bila prisotna. Pri napovedi turističnega poslovanja za obdobje januar–april 2009 je opazno nadaljnje zmanjševanje deleža ocen boljše in povečevanje deleža ocen slabše, torej kljub boljšim ocenam in napovedim, kot so bile podane s strani panela turističnih strokovnjakov, zaupanje v razvoj turizma pada tudi v panelu neturističnih managerjev.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

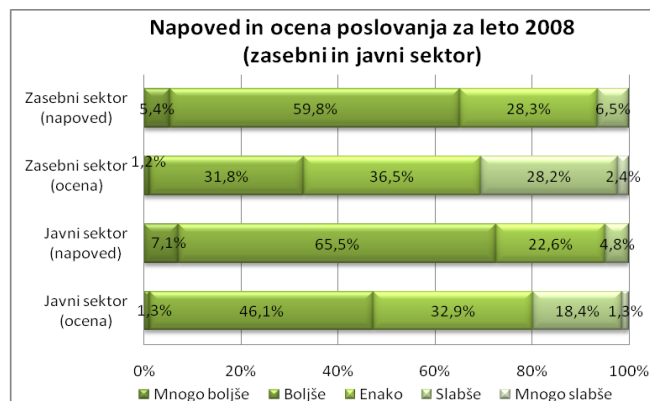
Manjši pesimizem javnega sektorja na slovenski in svetovni ravni

Primerjava slovenskega zasebnega in javnega sektorja s sektorjema na svetovni ravni kaže precej podobno sliko obnašanja sektorjev na obeh ravneh. Razen ocene za leto 2007 je javni sektor bolj optimističen. Analiza leta 2008 kaže slabšo oceno zasebnega (97) in javnega sektorja (99) na svetovni ravni, v primerjavi s slovenskima sektorjema (101, 114), kjer ocena slovenskega javnega sektorja močno odstopa od drugih ocen. Analiza za leto 2009 kaže precej enakomeren padec napovedi glede na ocene preteklega leta znotraj sektorjev na obeh ravneh. Napoved za leto 2009 je v slovenskem zasebnem sektorju za 27,7 odstotkov nižja kot ocena leta 2008, v zasebnem sektorju na svetovni ravni pa 34 odstotkov. Napoved slovenskega javnega sektorja je za 21,9 odstotka nižja, napoved javnega sektorja na svetovni ravni pa je za 19,2 odstotka nižja od ocene za leto 2008.

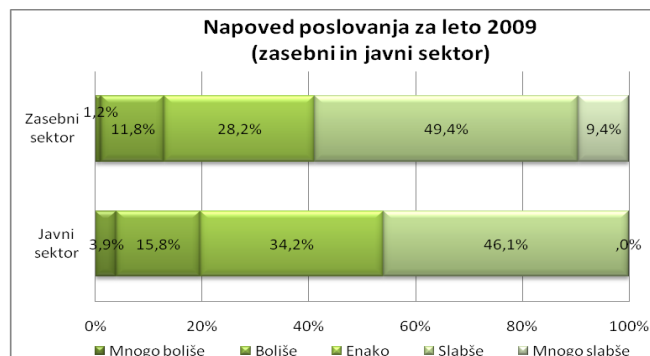
Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

V obeh sektorjih v Sloveniji je pri oceni poslovanja v letu 2008 v primerjavi z napovedjo viden visok porast ocene slabše, kar bi pričakovali. V zasebnem sektorju je porast višja (delež ocene slabše je 28,2 odstotka) kot v javnem (delež ocene slabše je 18,4 odstotka). Viden je tudi padec ocen boljše, saj se je delež v zasebnem sektorju razpolovil (na 31,8 odstotka), v javnem sektorju pa je padel s 65,5 odstotka na 46,1 odstotka.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

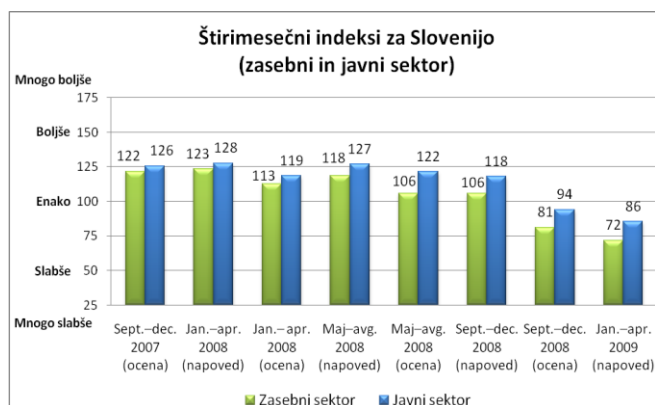
V strukturi deležev ocen v napovedi za leto 2009 izstopa predvsem 9,4 odstotka ocene mnogo slabše, kar bi normalno pričakovali v zasebnem sektorju, medtem ko nihče iz javnega sektorja prihodnjega leta ni ocenil kot mnogo slabšega.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Ocena preteklega obdobja september–december 2008 in napoved za prihodnje obdobje januar–april 2009 sta višji v javnem sektorju.

Strokovnjaki iz javnega sektorja v vseh štirih krogih anketiranja podajajo višje ocene in napovedi poslovanja kot strokovnjaki iz zasebnega sektorja. Ocena za obdobje september–december 2008 in napoved za obdobje januar–april 2009 sta s strani obeh sektorjev precej nižje, kot so bile ocene in napovedi v predhodnih obdobjih. Oceni obdobja september–december 2008 sta bili tako s strani zasebnega sektorja (81) kot tudi javnega (94) precej nižji od napovedi za to obdobje in pod mejo zaupanja v razvoj turizma. V obeh sektorjih so ocene približno 20 odstotkov nižje od napovedi. Napovedi za prihodnje obdobje januar–april 2009 so še nižje (72, 86) in sicer za še okrog 10 odstotkov nižje od ocen preteklega obdobja.

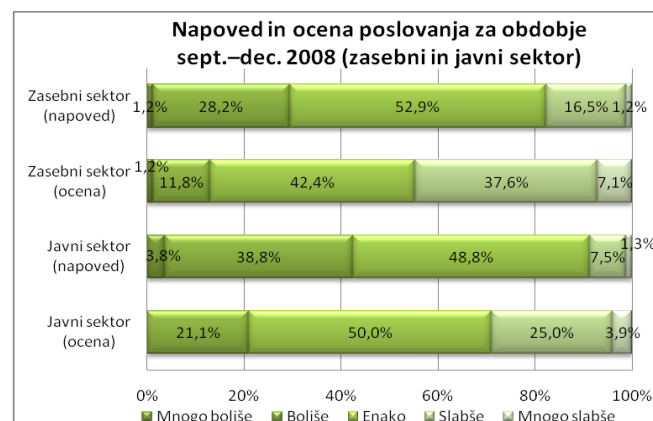

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Da bo turistično poslovanje v obdobju september–december 2008 boljše, kar bi normalno pričakovali za ta čas leta, je v tretjem krogu anketiranja pričakovalo 38,8 odstotka strokovnjakov iz javnega sektorja in 28,2 odstotka strokovnjakov iz zasebnega sektorja. V četrtem krogu anketiranja je turistično poslovanje kot boljše ocenilo le 21,1 odstotka strokovnjakov iz javnega sektorja in 11,8 odstotka strokovnjakov iz zasebnega sektorja. Očiten je torej velik padec deleža ocen boljše.

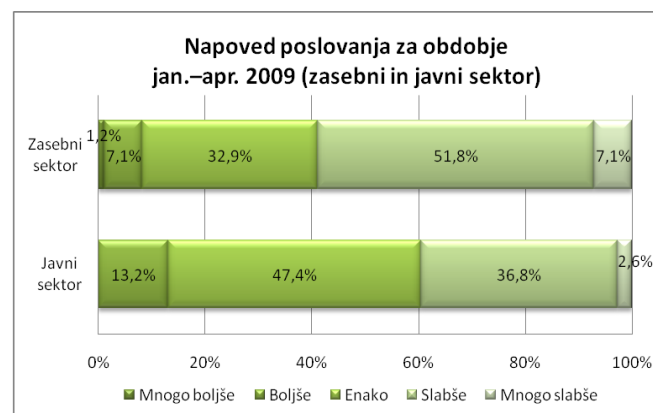
Zaskrbljujoč je podatek, da je kar 37,6 odstotka strokovnjakov iz zasebnega sektorja in 25 odstotkov strokovnjakov iz javnega sektorja obdobje september–december 2008 ocenilo kot slabše, medtem ko so bile napovedi, da bo poslovanje slabše, 16,5-odstotne (zasebni sektor) in 7,5-odstotne (javni sektor). Že pri napovedi turističnega poslovanja v obdobju

september–december 2008 se v zasebnem sektorju čuti pesimizem, vendar pa je ocena pretečenega razdobja še precej nižja. Rezultati četrtega kroga anketiranja podajajo podobno sliko kot rezultati prejšnjih krogov anketiranja, moč je zaznati veliko odstopanje pri deležu ocen slabše med napovedjo in dejansko oceno poslovanja obdobja.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Da bo turistično poslovanje v obdobju januar–april 2009 boljše, kar bi normalno pričakovali za ta čas leta, pričakuje le 7,1 odstotka strokovnjakov iz zasebnega sektorja in 13,2 odstotka strokovnjakov iz javnega sektorja. V obeh sektorjih se je delež ocen boljše pri napovedi za januar–april 2009 precej zmanjšal v primerjavi z napovedmi za pretekla obdobja. Skozi vse kroge anketiranja se je pokazal trend padanja deleža napovedi boljše. Največji delež v strukturi ocene zasebnega sektorja prvič zavzema napoved slabše (51,8 odstotka), javni sektor je manj pesimističen (36,8 odstotka napovedi slabše).

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

O Indeksu turističnega zaupanja

Metodologija izračunavanja in vsebinska struktura za izračun slovenskega Indeksa turističnega zaupanja sta prevzeti po UNWTO-indeksu turističnega zaupanja, ki

ga izračunava UNWTO s pomočjo t. i. panela turističnih strokovnjakov (UNWTO Panel of Tourism Experts). S prenosom metodologije je zagotovljena standardizacija podatkov in primerljivost rezultatov slovenskega Indeksa turističnega zaupanja z evropskimi ter drugimi regionalnimi in svetovnimi izračuni (Mihalič, Kuščer, 2007).

Indeks turističnega zaupanja se računa na osnovi elektronske ankete, ki jo izvaja Inštitut za turizem Ekonomske fakultete (ITEF, 2008) Univerze v Ljubljani na vzorcu izbranih turističnih strokovnjakov iz javnega in zasebnega turističnega sektorja. Raziskava je prvič potekala konec leta 2007. Izvaja se vsake štiri mesece, kar omogoča ugotavljanje kratkoročne dinamike poslovanja v turističnem sektorju. Primerjajo se ocene poslovanja za nazaj in ocene pričakovanih za naprej, rezultati so prikazani tudi po posameznih ekspertnih skupinah oziroma sektorjih. Ti delni rezultati so predvsem ilustrativni, saj je število opazovanih enot manjše.

V poročilu so zajeti odgovori strokovnjakov s področja transporta, gospodarstva, destinacij ter vladnih in drugih organov. Sektorji dejavnosti so ločeni na zasebni in javni sektor. Zasebni sektor obsega dejavnost transporta za turistične namene, ponudnike nastanitvenih zmogljivosti in gostinstvo, turistične organizatorje ter turistične agencije in podjetja, katerih dejavnosti so svetovanje, raziskave in mediji. Javni sektor pa obsega dejavnost transporta za turistične namene, destinacije in LTO, predstavnike vladnega sektorja (ministrstva, regije, občine) ter svetovanje, raziskave in medije, ki sodijo v ta sektor.

Inštitut za turizem Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani želi stalno izboljševati panel turističnih strokovnjakov. Zainteresirani iz različnih turističnih sektorjev, ki v izračunavanju še ne sodelujete, ste vljudno vabljeni, da se elektronsko prijavite na naslov: itz@ef.uni-lj.si.

Štirimesečni indeks turističnega zaupanja je izračunan na osnovi odgovorov panela turističnih strokovnjakov iz Slovenije na naslednji vprašanji:

- *Kako ocenjujete turistično poslovanje v vaši destinaciji oziroma poslu za pretekla štiri mesece v primerjavi s tem, kar bi normalno pričakovali za ta čas leta?*

- *Kako ocenjujete turistično poslovanje v vaši destinaciji oziroma poslu za prihodnje štiri mesece v primerjavi s tem, kar bi normalno pričakovali za ta čas leta?*

Lestvica ocenjevanja je vnaprej določena; mnogo slabše (0), slabše (50), enako (100), boljše (150) in mnogo boljše (200). Panelu turističnih strokovnjakov sta bili postavljeni tudi vprašanji: kateri so bili/kateri bodo glavni dejavniki razvoja turizma v preteklih/prihodnjih štirih mesecih? Vsebinsko poročila sestavljajo tudi odgovori panela na ti dve vprašanji.

Enkrat na leto (decembra/januarja) se anketi doda tudi vprašanje ocene turističnega poslovanja preteklega leta in predvidenega turističnega poslovanja za prihodnje leto. Letni indeks turističnega zaupanja je izračunan na osnovi odgovorov panela turističnih strokovnjakov iz Slovenije na prav ti dve vprašanji, ki pa se nanašata na obdobje enega leta. Odgovarjajo tudi na vprašanji o glavnih dejavnikih razvoja v preteklem in prihodnjem letu.

Vzorec četrtega kroga anketiranja

V četrtem krogu ocenjevanja Indeksa turističnega zaupanja smo k sodelovanju povabili 500 turističnih strokovnjakov, odgovorila je tretjina. Velikost vzorca je $N = 161$, sestavlja ga 52,8 odstotka strokovnjakov iz zasebnega sektorja in 47,2 odstotka strokovnjakov iz javnega sektorja. Po sektorju dejavnosti se 21,7 odstotka anketirancev uvršča med namestitvene zmogljivosti in gostinstvo, 21,7 odstotka med turistične organizatorje in agencije, 18 odstotkov v sektor destinacije in LTO, 11,8 odstotka v sektor svetovanje, raziskave in mediji, 9,3 odstotka med vladne organe ter 6,2 odstotka v sektor transporta, 11,2 odstotka anketirancev pa prihaja iz drugih podjetij. Sektorji svetovanje, raziskave in mediji, transport, vladni organi in druga podjetja zaradi majhnosti vzorca niso reprezentativni, v poročilu so označeni z (*). Dodatno so bili anketirani tudi managerji podjetij, katerih primarna dejavnost ni turizem. Velikost vzorca je $N = 24$. Pri tem smo vzorčili z liste anketirancev, ki je v letu 2007 ocenjevala konkurenčnost Slovenije kot turistične destinacije za Svetovni gospodarski forum (WEF)¹ (WEF, 2007a, b).

¹ WEF - World Economic Forum.

Razlogi za izračunavanje slovenskega indeksa turističnega zaupanja

- Meri zaupanje v razvoj slovenskega turizma.
- Ocenjuje turistične razvojne dosežke.
- Standardizira primerjave s svetovnimi regijami.
- Omogoča primerjavo pričakovanih in doseženih rezultatov v turizmu.
- Meri prihodnje in pretekle učinke dogodkov na slovenski turizem (npr. učinek slovenskega predsedovanja EU).
- Omogoča pravilno in hitro odzivanje podjetij in organizacij na zaznane spremembe v okolju.
- Je osnova za primerjalno analiziranje dosežkov slovenskega turizma.
- Dviguje podobo turizma v očeh slovenske javnosti.

Glavni dejavnik je po mnenju panela turističnih strokovnjakov recesija, glavni protidejavnik so novi proizvodi, bolj razviti, kompleksnejši in številčnejši novi trgi in deloma povečan interes za domačega gosta.

Recesija je bila po mnenju panela turističnih strokovnjakov najpomembnejši dejavnik, ki je negativno vplival na razvoj v obdobju september–december 2008 kot tudi v celem letu 2008. Panel turističnih strokovnjakov opaža manjše število rezervacij. V letu 2008 so na razvoj turizma negativno vplivali umirjanje rasti, pomanjkanje razvoja novih produktov in visoke cene kerozina.

Dejavniki, ki so pozitivno vplivali na razvoj slovenskega turizma v letu 2008, so predsedovanje Slovenije EU, razvoj ponudbe, ugodno vreme, investicije v infrastrukturo, načrtni razvoj, novi trgi ter dobro trženje in promocija. Za zadnje štiri mesece leta 2008 panel turističnih strokovnjakov posebno izpostavlja nove trge, razvoj ponudbe in infrastrukture.

Glavni dejavniki, ki bodo negativno vplivali na turizem v letu 2009 so zmanjšanje fizičnega in finančnega povpraševanja, pomanjkanje novih proizvodov, stagnacija, povečano število stornacij, negativna pričakovanja in njihov psihološki učinek, previdnost v negotovih gospodarskih razmerah, zamujanje s plačili, visoki popusti in upad letalskega turizma.

Dejavniki, ki bodo po mnenju panela turističnih strokovnjakov pozitivno vplivali na razvoj slovenskega turizma v letu 2009, so razvoj in povečanje količine

ponudbe, razvoj ponudbe na podeželju, tematske poti, usmeritev na domače goste, promocija, boljša segmentacija gostov, skrb za zadovoljstvo gostov, več individualnih gostov, novi in naprednejši proizvodi, razvoj športnega turizma, nove čarterske linije in nove cestne povezave.

Ocene poslovanja za obdobje september–december 2008 močno pod pričakovanji v vseh sektorjih dejavnosti, napovedi za prihodnje obdobje januar–april 2009 še nižje

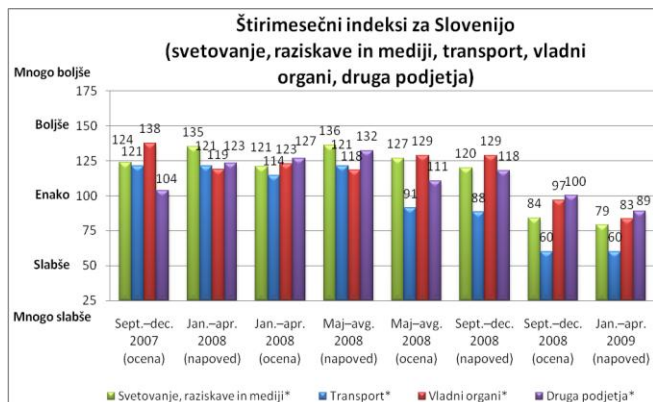
Pričakovanja za obdobje september–december 2008 iz tretjega kroga anketiranja v nobenem sektorju niso bila izpolnjena. Ocene preteklega obdobja september–december 2008 v četrtem krogu anketiranja so nižja kot pričakovanja v vseh sektorjih, napovedi za prihodnje obdobje januar–april 2009 pa so še nižje. Zanimiva je sorazmerno visoka ocena obdobja september–december 2008 s strani sektorja destinacije in LTO (102), ki skupaj z vladnimi organi in drugimi podjetji poslovanje v preteklem obdobju ocenjuje boljše kot ostali sektorji. Tudi napoved za prihodnje obdobje januar–april 2009 je s strani sektorja destinacije in LTO najvišja (95). Sektorji namestitvene zmogljivosti in gostinstvo, turistični organizatorji in agencije, svetovanje, raziskave in mediji ter transport preteklo obdobje september–december 2008 ocenjujejo kot slabše, kar bi normalno pričakovali, napoved za prihodnje obdobje pa je v teh sektorjih še nižja. Če lahko rečemo, da so bile ocene in napovedi poslovanja po sektorjih v prvih treh krogih anketiranja različne, je v četrtem krogu moč zaznati močan padec v zaupanju prav v vseh sektorjih dejavnosti, tako pri ocenah kot tudi napovedih. Sektorji svetovanje, raziskave in mediji, vladni organi, transport in druga podjetja niso reprezentativni zaradi premajhnega vzorca znotraj posameznega sektorja.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

INDEKS TURISTIČNEGA ZAUPANJA 2009 -1

ITEF, 2008 – Inštitut za turizem Ekonomske fakultete

* Podatki niso reprezentativni zaradi majhnega vzorca.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Primerjava s svetom na letni ravni po sektorjih dejavnosti kaže večji pesimizem panela UNWTO kot panela slovenskih turističnih strokovnjakov.

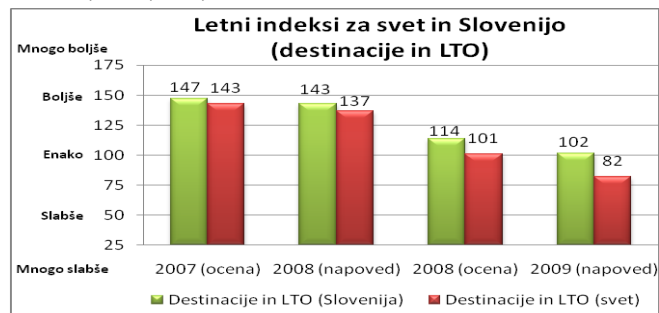
Ocene preteklega leta so v četrtem krogu anketiranja nižje kot pričakovanja v vseh sektorjih dejavnosti, tako v Sloveniji kot tudi v svetu. Napovedi za prihodnje leto pa so še nižje. Slovenski sektorji dejavnosti so večinoma bolj pozitivni, tako pri oceni preteklega leta kot tudi pri napovedih za prihodnje leto. V Sloveniji najbolj izstopajo ocene sektorja destinacije in LTO ter druga podjetja, ki so precej bolj optimistične kot v svetovnem merilu. Medtem ko je ocena slovenskega sektorja namestitvene zmogljivosti in gostinstvo za leto 2008 višja od ocen sektorja v svetovnem merilu, pa je pri napovedi za leto 2009 že izravnana s svetovnimi pričakovanji. Slovenski sektor turistični organizatorji in agencije preteklo leto ocenjuje celo nekaj slabše kot turistični organizatorji in agencije na svetovni ravni, vendar pa ima višja pričakovanja za leto 2009. Sektor transporta je tako na slovenski kot tudi na svetovni ravni najbolj pesimističen pri napovedih za leto 2009. Razlog gre iskati v nihanju cen nafte, nihanju deviznih tečajev in manjšemu povpraševanju.

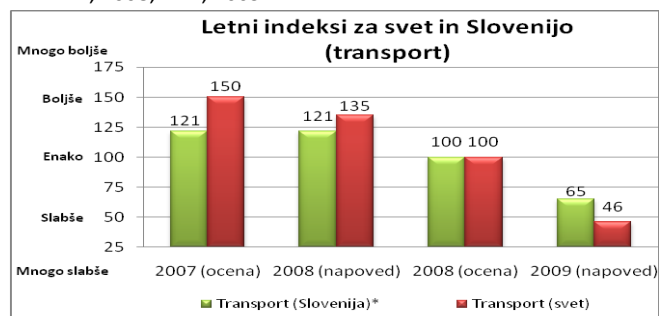
Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

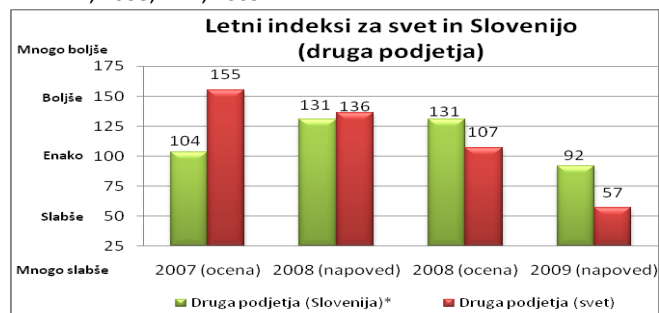
* Podatki niso reprezentativni zaradi majhnega vzorca.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

* Podatki niso reprezentativni zaradi majhnega vzorca.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

* Podatki niso reprezentativni zaradi majhnega vzorca.

Vir: ITEF, 2008; ITEF, 2009.

Viri

ITEF, 2008 (2008): Baza ITZ 2008. Inštitut za turizem, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani: Ljubljana.

ITEF, 2008 (2009): Baza ITZ 2009. Inštitut za turizem, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani: Ljubljana.

MG (2006): Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma. Ministrstvo za gospodarstvo, Direktorat za turizem, Ljubljana.

SURS (2008): Turizem, Slovenija, december 2008 – začasni podatki. Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.

UNWTO (2009): World Tourism Barometer. Vol 7, No. 1. United Nations World Tourism Organisation: Madrid.

WEF (2007a): The Travel & Tourism Competitiveness Report 2007. Furthering the Process of Economic Development. Geneva: World Economic Forum.

WEF (2007b): The Travel & Tourism Competitiveness Report 2007. Country/Economy Profiles and Data presentation. Geneva: World Economic Forum.

BUSINESS CONFIDENCE IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM FOR THE YEAR 2009 HAS PLUMMETED, BUT SLOVENIAN TOURISM CONFIDENCE INDEX STILL REMAINS ABOVE EUROPEAN

Slovenian tourism confidence index survey shows a fall in confidence for 2009, index value is 80. The expectations have fallen below the 'neutral' 100 for the first time and therefore have a negative connotation, but are still closer to the expectations of a normal business year, than to expectations of bad business results (value of index 50). Slovenian tourism experts are still quite optimistic in comparison to European tourism experts who rate the performance closer to worse than they would normally expect (European confidence index is 65).

Prospects, expressed for Slovenian tourism for 2008 a year ago, were 135 and are in sharp contrast with the evaluation after the end of 2008 (107). Evaluation is 21 percents lower than the expressed prospects. Statistical Office of the Republic of Slovenia has already confirmed that the results are worse than expected. Data show a 3 percent increase in the

number of tourists and a 2 percent increase in the nights spent in 2008, compared to 2007. Expected growth rates of 6 and 3 percent respectively were not realized.

The prospects for 2009 have fallen for 40 percent compared to the prospects for 2008. Slovenian tourism experts believe that the performance of tourism will be slightly worse than normally expected, main factor being the economic crisis. The panel of Slovenian tourism experts has also pointed out some important anti-factors such as introduction of new products, orientation towards new markets and segments and partially increased interest in domestic guests. Slovenian tourism will also be positively affected by infrastructural development. Whether these positive factors really make a firm foundation for higher optimism of Slovenian tourism experts in comparison to their European counterparts', remains to be seen.

The United Nations World Tourism Organization (UNWTO) Tourism Confidence Index survey has been conducted since 2003 in order to keep track of the tourism sector's actual performance and perceived short-term prospects at the global and regional levels. In 2007, the Institute for Tourism of the Economics Faculty (ITEF) of the University of Ljubljana in cooperation with Slovenian Tourist Board (STB) applied the same methodology to calculate the Tourism Confidence Index for Slovenia. Fourth round of the survey encompassed 161 Slovenian experts from the tourism sector and 24 experts, who graded Slovenia in terms of competitiveness as a tourist destination for the World Economic Forum (WEF). These experts are more positive in their evaluation of 2008 (112) and have higher expectations for 2009 (94).

Panel of Slovenian tourism experts encompasses members from public and private sector. Members of public sector tend to have higher prospects for the upcoming period and evaluate previous period better than members of private sector. This is true for both Slovenian and UNWTO confidence index. The evaluation of 2008 by the members of public sector in Slovenia is much higher (114) than private sectors' evaluation (101). The prospects for 2009 are also higher in public sector (89, 73).

Mihalič, T., Kuščer, K. (2009): INDEKS TURISTIČNEGA ZAUPANJA 2009–1. Ekonomski rezultati in priložnosti slovenskega turizma.

Izdal: Inštitut za turizem, Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani
Naročnik: Slovenska turistična organizacija

Oblikovanje naslovnice: Anže Furlan
Lektorica: Irena Sotlar

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

338.48(497.4)

MIHALIČ, Tanja

Indeks turističnega zaupanja 2009 - 1 [Elektronski vir] :
ekonomski rezultati in priložnosti slovenskega turizma / Tanja
Mihalič, Kir Kuščer. - Ljubljana : Ekonomska fakulteta, Inštitut za
turizem, 2009

Način dostopa (URL): http://www.slovenia.info/?ps_indeks_turisticnega_zaupanja=0&lng=1

ISBN 978-961-240-160-3

1. Kuščer, Kir

244272128

Vse pravice pridržane. Nobenega dela gradiva se ne sme reproducirati ali kopirati v kakršni koli obliki: grafično, elektronsko ali mehanično, kar vključuje (ne da bi bilo omejeno na) fotokopiranje, snemanje, skeniranje, tipkanje ali katere koli druge oblike reproduciranja vsebine brez pisnega dovoljenja avtorja ali druge pravne ali fizične osebe, na katero bi avtor prenesel materialne avtorske pravice.